מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

מנחות דף נז

עניין: בדברי הזוהר דבשבועות מקריבין חמץ

זוהר תצוה ח"ב דף קפג

ועתה בתחילה · השתא אית לן לאתחכלא · בפסח נפקו ישראל מנהמה דאתקרי חמץ כתיב (שמות יג) ולא יראה לך חמץ וכתיב (שם יג) כי כל אוכל מחמצת מאי טעמא בגין יקרא דהוה נהמא דאתקרי מצה · השתא דזכו ישראל לנהמא עילאה יתיר לא יתיה הוה לאתבטלא חמץ ולא אתחזיא כלל · ואתמי קרבנא דא חמץ הוה דכתיב סלת תהייה חמץ תאפיה · ותו דהשתא ביומא דא לאתבטל יצר הרע ואורייתא דאתקרי חיטו אשתכחת · אלא למלכא דהוה ליה בר יחידאי וחלש · יומא חד הוה תאיב למיכל · אמרו ייכול בריה דמלכא (ס"א מיכלא דלכוותה) לכוותה דא ועד דייכול ליה לא ישתכח מיכלא ומזונא אחרא בביתא · עבדו הכי · כיון דאכל ההוא לכוותה אמר מכאן ולהלאה ייכול כל מה דאיהו תאיב ולא יכיל לנזקא ליה · כך כד נפקו ישראל ממצרים לא הוו ידעי עקרא וזרא דהימנותא אמר קב"ה יתעמון ישראל לכוותה ועד דייכלון לכוותה דא לא אתחזי להון מיכלא אחרא · כיון דאכלו מצה דאיהי לכוותה למיכל ולמכדב ברזא דהימנותא · אמר קב"ה מכאן ולהלאה אתחזי לון חמץ וייכלון ליה דהא לא יכיל לנזקא לון · וכ"ש דביומא דשבועות לזמן נהמא עלאה דאיהו לכוותה בכלא אפ"ד מקרבין חמץ לאתוקדא על מדבחא · ומקרבין תרין נהמין (א) לחכרין כחדא · וחמץ לאתוקדא בטורא דמדבחא ולא יכיל לשלטאה ולנזקא לון לישראל · ובגיני כך ישראל קדישין לאתדבקא ביה בקב"ה בלכוותה דאורייתא ביומא דא · ולמלי הוו עטרי ישראל תרין

יוסף אומץ לחיד"א סי' מג

בשתי הלחם כמ"ש רז"ל. ואחר זמן ראיתי דמקור דברי הרב תולעת יעקב מימיו מן המקדש הם יוצאים דברי הזוהר הקדוש פרשת תצוה דף קפ"ג ע"ב. ואחר החיפוש מצאתי בקונטרים שבסוף שער הגלגולים שסידר מהר"ש ויטאל ז"ל שתמה כן בדברי הזוהר. וכן כתבתי אני הדל בהגהתי בספר הזוהר שנדפס מקרוב בליוורנו ע"ש בדף הנז':

ואשמעה אחד קדוש מדבר הוא החכם השלם עיר וקדיש **כמהר"ש ביואס** זלה"ה שכתב על זה וז"ל ואני מצאתי תלמוד ערוך במנחות דף נ"ז ע"ב ת"ר מנין למעלה

להדיא דשתי הלחם קרי להו ממנו לאישים וכדברי הזוהר וכייל להו בהדי כל מנחות וקרי להו מותר שתי הלחם ומותר לחם הפנים מחמת חלבי הכבשים והבזיכים שהיו מחוברין עמהם וכגופן דמו וחשיב כאלו מקצת משתי הלחם ומקצת לחם הפנים נתקרב ע"ג המזבח כשאר מנחות אלא ששאר מנחות קרב מגופן ושתי הלחם ולחם הפנים אינו קרב מגופם ממש. ואפילו מעיקרא כי פריך הש"ס ושתי

גבורות שמונים

למהר"י ענגיל אות נא

ועיין בשו"ת לחמי תודה למהר"י בחסקן ז"ל (בסימן ט"ז) שכתב שם על דברי הזוהר פרשת תצוה (ס"ב דף קפ"ג ע"ב) דביומא דשבועות מקריבין חמץ לאתוקדא על מדבחא וז"ל ודקשיא ליה למר הא דספר ולענב"נ דבריס כפשטן כו' ופירוש הענין מתבאר ממה שכתוב (ויקרא ב, י"ב) קרבן ראשית תקריבו אותם לד' וגו' דבשתי הלחם מיירי קרא (עיין רש"י שם) וקאמר בהדיא דשתי הלחם קרבן הינהו ומקריבין אותם לד' והיינו דמניפין אותן עם חזה ושוק של שני כבשים כו' והן נאכלין לכהנים כשאר הבשר משלמן גבוה וכיון דהושוו ב' אכילות אכילת מזבח ואכילת כהנים [עיין חולין (דף פ"ח ע"ב) ומנחות (דף י"ז ע"ב)] הוי ליה כאילו איתוקדו על מדבחא כו' עכ"ל, הנה שכתב ז"ל דמה שהזוהר אומר על השתי הלחם דהם קריבין לאתוקדא על מדבחא הכוונה על אכילת הכהנים, דאכילת הכהנים היא הנקראת שריפה על המזבח מפאת היות אכילתם משלמן גבוה, והוי ליה אכילתם מפאת זה אכילת מזבח ממש, ועל כן קרי לה הזוהר לאתוקדא על מדבחא כאילו היתה אכילת מזבח ממש, ויש לסברא זאת עוד קריין סגיאין ואין מקום האסף פה קיז:

הגהות מהרח"ו והחיד"א על הזהר

הגהות מהרח"ו א זה מוכן כי לחם מצה דפסח היא מלכות אבל לחם דשבועות היה חמץ והוא כנגד נהמא עילאה ת"ת הוה שבכתב אסותא דבלא כמ"ה ולכל בארו מרפא לאמנם מ"ש אה"כ וע"ד מקריבין חמץ לאתוקדא ע"ג מזבחא אין לזה הבנה כנודע דשתי הלחם דעצרת היו חמץ אבל אינם נקרבים ע"ג המזבח אף לא היו שארפות אבל נאכלות לכהנים וכמ"ש הרמב"ם ז"ל בהל' מעשה הקרבנות בפי"ב ובהל' תפודין ומוספין פ"ה והרי אלו שתי טעויות שבכתב שבארות וגם שם על המזבח גם אומרו ומקריבין תרי נהמי אחרים כחדא · יש טעות כי שתי הלחם עצמם כם ההמץ דאלו מנחת נסכים הבאה בכל יום עם קרבן התמיד מצה היא כנז' בהל' מעשה הקרבנות פי"ב וכיכי קאמר תרין נהמין אחרנין והמץ לאתוקדא בייניהו משמע דהמץ אינו תרין נהמין ובפרט באמרו לאתוקדא בייניהו משמע כי אלשה הם אחד המץ ושנים מצה ושלשתם שארפה וזה שקר מפורס' ודע שיש מוסרא אחרת דלא כתיב מצה אחרנין אף לא מצה בייניהו וכפי טבעה זו אינם אלא תרין נהמין בלבד אבל עדיין קשה כי אינם שארפה אלא נאכלות לכהנים · ות"ת דעל הקומץ הקרב ע"ג המזבח אינו מ"ל דאין קומץ בשתי הלחם כנז' בהל' מעשה הקרבנות בפי"ב והייט יכוליס לומר דבשתי הלחם אלא נמצאו בשרים אחרים דאלו שארפות כנז' בהל' תמידין ומוספין פ"ה ועכ"ז דוחק הוא לבעמיד דברי הזוהר נאמר אני בבבשים כנז' בדבריו דבדברי הספרים עצמו מדבר ול"ע· (שמונה שערים):

נצוצי אורות (א) זה ימים שהתחתי על הרב אל"ה מס' שבועות דף קפ"א מס תולעת יעקב שכתב כן · דברי שתי הלחם כיון המץ המפורש בכתוב ובמב"ם פ"ת דתמידין ועלה בדעתו לומר דמצה קאי על מנחות התמידים והמוספים הבאו מצה ומ"מ פ"ם דהמץ ומצה קריבים ע"ג המזבח קשה דשתי הלחם אינם קריבים ע"ג המזבח ונאכלים לכהנים וכתיב קרבן ראשית הקריבו והל המזבח לא יעלו ואז"ל דמיירי בשתי הלחם זה קיצור מ"ש אל"ה ועתה רואה אני שהם דברי הזהר הקדוש הן אמת הפשתי בהוכ"ת ומצאתי בק נ"ו שכתוב כ' הגלגולים שתמה על הזהר ועוד תמה על מוסתא אחרת שהיה לו בזהר ע"ש · ס"ר במק"מ יש ודרש רמזים · (מלי"ן):

נחל עדן לרבי רפאל גורדון נהר פישון

והנה מלפנ"ד כי דברי הזה"ק הם ת"כ ערוך בפ' ויקרא ונמ' ערוכה במנחות נ"ח ח' ד"ל הגמ' במנחות נ"ח ח' "והתניא" אם תאמר כל שאר למה תאמר כל דבש כו' שאור האחר מכלנו במקדש דבש לא האחר מכלנו במקדש. והוא ת"כ ערוך בפ' ויקרא. ופריך הגמ' שם שאור דהאחר מכלנו במקדש מאי ניהו "אמר רב עמרם לתקרב עמהם" פירש"י "אשי כבשי עצרת קאמר דקריבים שם שתי הלחם". ע"ש:

ודיוצא לנו מזה לחזיק מהגמרא הלז דהקרבת שני כבשי עצרת של המזבח שבתוך בגלל הלחם. מחשב כאילו הקריבו השתי הלחם עצמן של המזבח. ומיקרי זה "שאור האחר מכלנו במקדש" כדמפרש האמורא רב עמרם בגמ' הנ"ל דברי התורה כהיים הנ"ל. וכ"ה נ"כ כוונת הזה"ק במ"ש "ושל דא מקרבין ממן לאתוקדא על מדבחא" הן הן דברי הת"כ הנ"ל במש"ש "שאור האחר מכלנו במקדש" רק שדברי הת"כ הן דברי ר' יהודה שסתם ספרא ר' יהודה ודברי הזה"ק הן דברי הגאון ר' שמעון מבירו של ר' יהודה. וכמו שמפרש רב עמרם דברי הת"כ הנ"ל כן יתפרשו דברי הזה"ק הנ"ל שכוונתו נ"כ על שני כבשי עצרת שמקריבין

רמ"ע מפאנו מאמר שברי לוחות

להקרבה בעצמה שטעונות תנופה לא להקטרה, והנכון לפרש הא דקאמר לאתוקדא טעמא הוא למצות תנופה של שתי הלחם שהמכוון בה לשרוף ולבער ולבטל אחיזת יצר הרע שבהם להיותם נאות ממן ובטל הרע ימשך מן הקריבה אל המזבח על ידי תנופה אבל אין בהם הגשה וכיון שפתח במזבח אין לחוש כלל לעפ"י שיסיים בשולחן שהרי כבוד גדול נתכבדו בכך שהם נאכלות לפנים מן הקלעים לזכרי כהונה כדין קדשי קדשים ליום ולילה דוקא שהיא קוד היחוד האמיתי ואמר ומקרבין תרין נהמין אחרנין כחדא פי' אלו הם תרין נהמין דפתח בהו בתחלת המאמר חד לחם מצה שאכלנו בפסח המצטרף ע"י ספירת שבעה שבועות עם הלחם השני והוא לחמה של תורה חסד שנתנה בעצרת ומן אתוקדא בייניהו פירוש בטהר ובצרף ביניהם כנגד אורם דוקא שאבוקה לישראל וכבר היה אפשר לפרש תרין נהמין אחרנין של שני כבשי עצרת קדש קדשים שהם זבחי שלמי צבור הנאכלים לכהנים וטעונים תנופה חיים ועוד חזה ושוק שלהם טעונים תנופה שחוטים בצד שתי הלחם ודייק שפיר למימר חמץ אתוקדא בייניהו דוקא בטורא דמדבחא שהיא טהרה לכלם ע"י תנופה שהמה מתחממים ומצטרפים בחש מערכה ויש מהם אומרים למזבח ולאשון עיקר.

WHATSAPP EMAIL PODCAST TORAHANYTIME ALLDAF DAF YOMI PORTAL KOLHALASHON